

Jari Mäkelä

PÖRSSIOSAKKEISIIN SIJOITTAMISESTA

Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto
2012



PÖRSSIOSAKKEISIIN SIJOITTAMISESTA

Mäkelä, Jari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
lokakuu 2012
Torpo, Tapani
UDK:
Sivumäärä:41

Asiasanat: pörssiosake, verotus, osakekauppa ja pörssi.

Tämän tutkimuksen aiheena oli pörssiosakkeisiin sijoittamisesta. Kyseistä aihetta on tutkittu jo aiemminkin, mikä ei ole ihme, sillä aihe on jatkuvasti ajankohtainen. Tutkimuksen tarkoituksena oli informoida pörssiosakkeisiin sijoittamisesta. Tämä tutkimus käsittelee myös verotusta, joka on tärkeä osa sijoittamista, jos haluaa tietää, miten paljon veroja pitää maksaa.

Kun halutaan sijoittaa pörssiosakkeisiin, pitää tietää myös, milloin on oikea aika sijoittaa. Pitää tietää myös jotakin kurssimuutoksista. Tämä tutkimus käsittelee myös riskiä ja voittoja sijoittamiseen liittyen. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kertoa monipuolisia näkökulmia pörssiosakkeisiin sijoittamisesta.

Tässä tutkimuksessa oli kysymyksessä kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, deskriptiivinen kirjoituspöytä tutkimus. Aineisto kerättiin ammattikirjallisuudesta. Myös alan ammattilehtiä hankittiin. Yksi tärkeä tutkimukseen liittyvä lähde oli Internet. Tutkija valitsi itse aineiston, jonka pohjalta opinnäytetyö tehtiin.

Tutkimustuloksina voi huomata, että pörssiosakkeiden sijoittaminen on kannattavaa. Tuotto prosentti saattaa olla kymmenen prosenttia tai jopa suurempi. Sijoitusten hajauttaminen kannattaa, eli ei välttämättä kannata sijoittaa varojaan vain yhteen yritykseen. Myös sijoitussalkun muodostaminen todettiin kannattavaksi toimenpiteeksi. Tutkimustuloksena voi mainita myös sen, että Suomessa sijoituspalveluja on helposti saatavissa.

Verotukseen liittyen, tietyt aikarajat pörssiosakkeiden myyntiin liittyen, kannattaa ottaa huomioon. Esimerkiksi hankintameno-olettamaan liittyvä verotuksellinen seikka, yli kymmenen vuoden omistusaika, kannattaa ottaa huomioon.

INVESTING IN THE STOCKS

Mäkelä, Jari

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in business

October 2012

Torpo, Tapani

UDC:

Number of pages:41

Key words: stock, taxation, stock deal and stock exchange.

The purpose of this thesis was to inform people, how to invest in the stocks. This thesis also handled taxation, which is important if you want to know, how much taxes you have to pay. When you want to invest in the stocks, you have also to know, when it is right time to invest. You have also to know something about changes in rates.

This thesis also handled risks and profits in investing. The purpose of this thesis was to tell multifaceted facts about investing.

The main research method was professional literature. One important research source was the Internet.

SISÄLLYS

Sisällys

1 JOHDANTO.....	6
1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja aiheen rajausta.....	7
1.2 Keskeiset tutkimuksen määritelmät.....	7
2 PÖRSSI.....	8
2.1 Osakekaupan osapuolet.....	8
2.2 Arvopaperipörssi.....	9
2.2.1 Sijoituspalveluyritykset.....	11
2.2.2 Arvo-osuustili ja myyntitoimeksiannon asettaminen.....	12
3 OSAKESIJOITTAMISEN PERIAATTEET.....	14
3.1 Tuotto	14
3.1.1 Miksi pörssiosakkeet tuottavat.....	14
3.1.2 Indeksit.....	21
3.1.3 Oikea ajoitus on menestystekijä.....	25
3.2 Riski	26
3.2.1 Riskin suuruus ja tuotto-odotus.....	26
3.2.2 Sijoitussalkun muodostaminen.....	27
3.3 Barran malli.....	28
4 OSAKEKAUPPA.....	29
4.1 Hinta, yrityksen tunnusluvut ja kurssikehitys.....	29
4.2 Ajankohta	32
5 VEROTUS.....	33
5.1 Osakkeiden myynti.....	33
5.2 Osakkeiden osto.....	34
5.2.1 Hankintahinnan määräytyminen.....	34
5.2.2 Todellinen hankintahinta vai hankintameno-olettama?.....	34
5.2.3 Varainsiirtovero.....	35
5.2.4 Osakkeet ja osingot.....	35
5.3 Osingot	36
6 YHTEENVETO.....	36
6.1 Pörssiosakkeet tuottavat melko hyvin.....	36
6.2 Tietoa sijoituspalveluista.....	37
6.3 Tuotto-odotuksiin liittyvät tekijät.....	37

6.4 Inflaatioon liittyvät tekijät.....	37
6.5 Ajoitukseen liittyvät tekijät.....	38
6.6 Riskiin liittyvät tekijät.....	38
6.7 Hintaan liittyvät tekijät.....	39
6.8 Ajankohtaan liittyvät tekijät.....	39
6.9 Verotukseen liittyvät tekijät.....	39
LÄHTEET.....	41

1 JOHDANTO

Pörssiosakkeisiin sijoittaminen on jatkuvasti ajankohtainen ja kiinnostava aihe. Yhteiskunnallisesti on tärkeää, että säästöt kiertävät säästäjiltä niille, jotka tarvitsevat rahoitusta. Säästöjä välitetään esimerkiksi pankkien kautta lainoina yrityksille ja yksityishenkilöille. Myös arvopaperimarkkinat välittävät säästöjä valtiolle, kunnille ja yrityksille. Säästäjiä kutsutaan arvopaperimarkkinoilla sijoittajiksi, joilta liikkeeseenlaskijat eli rahoituksen tarvitsijat saavat rahaa myymällä joukkolainoja ja osakkeita.



Kuvio 1: Säästöjen välittyminen (Osakkaan Opas 2002 s.7)

Yllä olevasta kuvioista voi huomata sen, miten säästöt välittyvät. Eri osapuolina toimivat säästäjät, markkinat ja rahoituksen tarvitsijat. Sijoittajilta säästöt välittyvät edelleen arvopaperimarkkinoille ja arvopaperimarkkinoilta liikkeeseenlaskijoille.

Yksityishenkilöllä on useita vaihtoehtoja säästöjensä sijoittamiseen. Sijoittajan omat lähtökohdat vaikuttavat sijoitusvalintaan. Esimerkiksi omaisuuden myynnin tai perinnönjaon yhteydessä muodostuneet kohtuulliset säästöt halutaan yhä useimmin sijoittaa osakkeisiin. Kohtuulliset säästöt halutaan sijoittaa osakkeisiin, koska esimerkiksi uutisia seurataan ja sijoituspalveluja on helposti saatavilla.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja aiheen rajaus

Tämän tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää pörssiosakkeiden sijoittamista. Toisaalta voidaan sanoa, että tämän tutkimuksen avulla sijoituksia harkitseva voi saada tärkeää tietoa siitä, miten ja milloin pörssiosakkeisiin kannattaa sijoittaa. Tässä tutkimuksessa, etsitään tekijöitä, joiden perusteella voi tehdä edullista arvopaperikauppaa. Tämän tutkimuksen avulla voi löytää pääperiaatteet sijoittamisesta. Vain yksityishenkilöiden sijoittamista tutkittiin. Tutkimus käsittelee pörssiosakkeiden sijoittamista pääosin vain Suomessa.

Pyrittiin selvittämään asioita mahdollisimman suuren tuoton saavuttamiseksi. Myös riskitekijöitä tutkittiin. Tämä tutkimus antaa paljon informaatiota pörssiosakkeiden sijoittamisesta.

1.2 Keskeiset tutkimuksen määritelmät

osake = ”Osakeyhtiössä omistajien yritykseen sijoittamat varat muodostavat osakepääoman, joka jakautuu arvoltaan yhtä suuriin osiin osakkeiksi. Yhdelle osakkeelle tulevaa arvoa kutsutaan osakkeen nimellisarvoksi. Osakkeenomistajat saavat sijoittamaansa pääomaa vastaavan määrän osakkeita ja omistavat yrityksestä osuuden, joka vastaa heidän omistamiensa osakkeidensa määrää osakkeiden kokonaismäärästä. Perustamisen jälkeen osakeyhtiön on mahdollista kasvattaa eli korottaa osakepääomaa osakeanneilla” (Opi osakkeet, 2011 s.16).

osakekauppa = tässä tutkimuksessa osakekauppa tarkoittaa pörssiosakkeiden sijoittamista

pörssiosake = kirjattu arvo-osuus arvo-osuustilillä

listattu osake = ”Listatulla yhtiöllä tai julkisesti noteeratulta yhtiöllä tarkoitetaan yhtiötä, jonka osakkeet tai jokin osakesarja on osingonjaosta päätettäessä ollut julkisen kaupankäynnin kohteena Helsingin pörssissä tai vastaavalla tavalla ulkomailla” (Suomen valtion verottajan www-sivut 2012: http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Osakkeet_ja_osingot).

arvopaperipörssi = ”Arvopaperipörssi on julkista kaupankäyntiä arvopapereilla järjestävä yhteisö. Sen voidaan nähdä myös olevan siis kauppapaikka, jossa käydään julkista kauppaa arvopapereilla. Esimerkkejä näistä kauppapaikoista ovat esimerkiksi Helsingin pörssi tai New Yorkin pörssi” (<http://www.nettilaki.com/a/mik%C3%A4-on-arvopaperip%C3%B6rssi>).

”Arvopapereiden, eli esimerkiksi pörssiyhtiöiden osakkeiden, välittäjinä toimivat meklarit. Arvopaperipörssin toimintaa säädelään lainsäädännöllä ja arvopaperipörssitoiminnan harjoittamiseen tarvitaan toimilupa” (<http://www.nettilaki.com/a/mik%C3%A4-on-arvopaperip%C3%B6rssi>).

arvo-osuusjärjestelmä = ”Aikaisemmin osakkeenomistajat saivat osakekirjoja todistuksina omistuksestaan, mutta nykyään on käytössä ns. arvo-osuusjärjestelmä, johon kaikki pörssiyhtiöt ovat liittyneet. Arvo-osuusjärjestelmässä sijoittajan omistamat pörssiyhtiöiden osakkeet kirjataan arvo-osuuksina arvo-osuustileille, jolloin erillisiä osakekirjoja ei enää tarvita” (Opi osakkeet, 2011 s.16).

verotus = ”Julkisen vallan rahan tarpeen tyydyttäminen, tulonjaon tasaaminen, suhdanne-, alue-, ympäristö-, sosiaali-, kulttuuri- ja asunto- sekä terveystaloudelliset tavoitteet” (Tradenomin käsikirja, 2003 s.632).

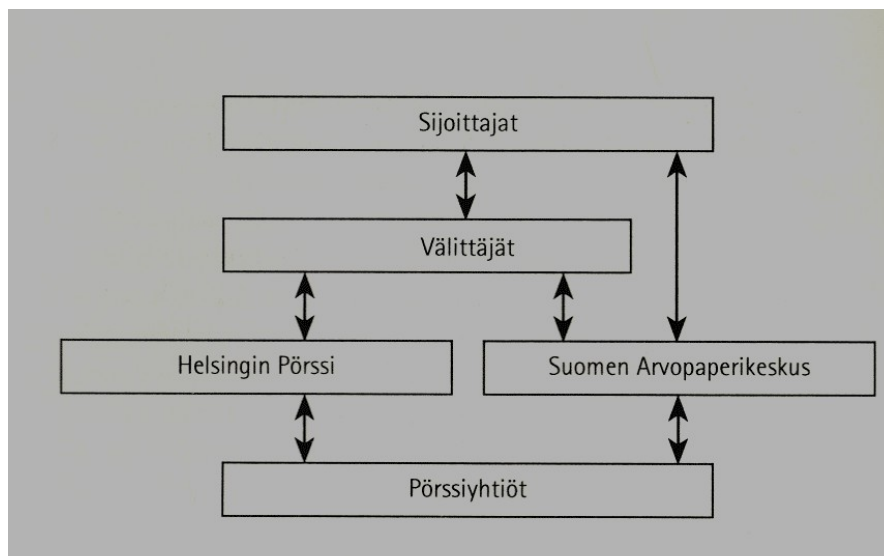
pörssi = tässä tutkimuksessa arvopaperipörssi

2 PÖRSSI

2.1 Osakekaupan osapuolet

Pörssit toimivat osakkeiden markkinapaikkana. Suomessa osakekauppa toimii keskittyneesti Nasdaq OMX-konserniin kuuluvassa Helsingin Pörssissä. Nasdaq OMX-konserniin kuuluu useita pörssijä, ja se on pohjoismainen.

Alla olevasta kuvioista selviää hyvin osakekaupan osapuolet Helsingin Pörssissä. Tässä yhteydessä kannattaa tietää, että julkista kaupankäyntiä arvopapereilla käyvä pörssi, Helsingin Pörssi, on sata vuotta vanha.



Kuvio 2: Osakekauppa Helsingin Pörssissä. (Leppiniemi, 2005 s.132)

Kuten johdannossa kerrottiin, säästöjen ohjaaminen tehokkaaseen käyttöön on tärkeää koko yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Rahoitusmarkkinat välittävät säästöjä rahoitusta tarvitseville. Rahoituksen tarvisijat eli liikkeeseenlaskijat saavat rahoitusta sijoittajilta osakkeita ja joukkolainoja vastaan.

2.2 Arvopaperipörssi

Osakkeista ja sijoitustoiminnasta saa perustietoa alan kirjallisuudesta ja pankeista jaettavista oppaista. Muun muassa Seppo Saarion kirja, Miten Sijoitan Pörssiosakkeisiin Osa II, Pörssisäätiön julkaisu Osakkaan Opas, Seppo Saarion kirja 100 ikivihreää pörssivihjettä ja Karo Hämäläinen kirja Osakesijoittajan Opas ovat hyviä lähteitä, kun haluaa perustietoa osakkeista ja sijoitustoiminnasta. Nykyisin myös internet ja tiedotusvälineet tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia pörssi asioiden seuraamiseen. Jo kaupanteon aikana verkkopalveluista ja tekstitelevisiosta on nähtävissä kurssitietoja. Kurssikehityksen yleisestä suunnasta kertovat indeksit. On olemassa esimerkiksi HEX hinta- ja tuottoindeksejä.

Pörssiasioiden seuraamiseen liittyen, seuraava pörssilista on keskeinen asia.

OSAKKEET														
Osake	muutos %	muutos euroa	Kaupat			Tarjoukset		Vaihto	Muutos, %		2002		Osinko	
			ylin	alin	ylin	osto	myynti	tuhatta euroa	1 kk	12 kk	alin	ylin	euroa	%
													P/E	m-arvo

Helsingin Sanomat

Kuvio 3:Pörssilista (Osakkaan Opas 2002 s.25)

Noteeraukset, arvopapereiden hinnat eli kurssit ovat puolestaan pörssilistan kiinnostavimmat tiedot. Suomessa nämä tiedot noteerataan euroissa. Esimerkiksi, jos haluaa tietää, mihin hintoihin kauppaja tehtiin, tulee seurata kaupat sarakkeita. Jos puolestaan pitää tietää tarjous siinä vaiheessa, kun hinnasta ei enää päästy yksimielisyyteen, tulee seurata Tarjoukset-saraketta. Tässä tilanteessa kauppaja ei ole syntynyt. Kauppojen yhteisen arvon kertoo Vaihto-sarake.

Ostokurssin muutoksen viimeisen kuukauden ja 12 kk:n aikana kertovat muutos 1kk ja muutos 12 kk sarakkeet. Alin ja ylin kaupantekokurssi kyseiseltä kalenterivuodelta selviää vuoden alin ja ylin sarakkeista. Yhtiön viimeksi maksama tai julkistama voitonjako yhdelle osakkeelle selviää osinko-sarakkeesta. Yhtiön prosentuaalisen osinkotuoton osoittaa osinkotuotto-% sarake. Osakkeen hinnan ja voiton suhteesta kertoo P/E sarake, eli voittokerroin-sarake. Yhtiön osakkeiden arvo selviää markkina-arvo-sarakkeesta. Markkina-arvo selviää, kun pörssipäivän viimeinen kaupantekokurssi kerrotaan yhtiön osakkeiden lukumäärällä.

Pörssiosakkeisiin sijoittamiseen liittyen, on hyvä tietää, että pörssiyhtiöllä on velvollisuus viipymättä julkistaa tiedot, jotka voivat olennaisesti vaikuttaa sen osakkeiden arvoon. Tärkeimmät yhtiöiden tapahtumat kerrotaan mahdollisimman nopeasti tiedotusvälineiden toimesta. Koska pörssiyhtiöllä on velvollisuus viipymättä julkistaa olennaiset tiedot, on selvää, että sijoittajan on seurattava täsmällisesti tiedotusvälineitä, jos sijoittaja haluaa pyrkiä hyvään lopputulokseen.

Tilikauden päättymisen jälkeen pörssiyhtiöt julkaisevat ensin tilinpäätöstiedotteen ja sitten vuosikertomuksen sekä lisäksi osavuosisikatsauksia tilikauden aikana.

Toiset yhtiöt edellyttävät, että julkaisut on erikseen tilattava, kun taas toiset lähettävät julkaisut kaikille osakkailleen. HEXGATEstä eli Helsingin Pörssin asiakaspalvelupisteestä voi noutaa vuosikertomuksia, osavuosikatsauksia, tarjous- ja listalleottoesitteitä. Helsingin Pörssin asiakaspalvelupiste on avoinna arkisin klo 10.00 – 17.00, ja sen osoite on Fabianinkatu 14.

2.2.1 Sijoituspalveluyritykset

Sijoituspalveluyritykset tarjoavat sijoituspalveluja ammattimaisesti. Tällainen toiminta on luvanvaraista ja toimintaa varten on olemassa erityinen laki. Tämä erityinen laki on nimeltään Laki sijoituspalveluyrityksistä (Finlex Suomen Valtion lainsäädäntötietokanta). Tämä kyseinen laki koskee ainoastaan sijoituspalvelujen tarjoamista, joka on ammattimaista. Tämä tarkoittaa sitä, että kertaluonteiseen sijoituspalvelujen tarjoamiseen lakia ei sovelleta. Myöskään sijoituspalveluihin, jotka suuntautuvat pelkästään omaan konserniin, lakia ei sovelleta.

Sijoituspalveluja ovat esimerkiksi omaisuuden hoito, arvopapereiden kaupinta ja arvopaperin välitys. Lain mukaan sijoituspalveluyritys voi harjoittaa tietyin edellytyksin esimerkiksi seuraavaa toimintaa:

- ◆ tarjota sijoitus- ja rahoitusneuvontaa, joka koskee sijoituskohteita
- ◆ tarjota palveluja, jotka liittyvät arvopapereiden liikkeeseenlaskuun
- ◆ järjestää asiakkaalleen muutoin kuin omaan lukuunsa luottoja ja muuta rahoitusta, jotka liittyvät sijoituspalveluun
- ◆ tarjota tallelokero-, säilytys- ja hoitopalveluja, jotka liittyvät sijoituskohteisiin
- ◆ järjestää julkista kaupankäyntiä, joka liittyy sijoituskohteisiin

Suomessa pankit ovat merkittävimpiä sijoituspalveluyrityksiä. Kuitenkin sijoituspalvelutoimintaan voi saada toimiluvan myös muu suomalainen osakeyhtiö. Toimilupaa ei myönnetä muun muotoiselle yritykselle kuin osakeyhtiölle. Ulkomaisten sijoituspalveluyritysten toiminnan harjoittamisen oikeudesta Suomessa on säädetty erikseen. Pörssiosakkeiden sijoittamiseen liittyen, on edellä mainittu, että esimerkiksi pankit ovat sijoituspalveluyrityksiä. Tämä tarkoittaa sitä, että sijoituspalveluja on helposti saatavissa.

Lainsäädännössä, joka koskee sijoituspalveluyrityksiä, on määräyksiä esimerkiksi sijoituspalveluyritysten vähimmäismaksuvalmiudesta sekä oman pääoman vähimmäismäärästä. Tämä siis tarkoittaa sitä, että sijoituspalveluyrityksille on laissa määräyksiä, ja niiden toimintaan tavallinenkin sijoittaja voi luottaa.

2.2.2 Arvo-osuustili ja myyntitoimeksiannon asettaminen

”Sijoittajan ensimmäinen askel osakekaupankäynnin aloittamiseksi on arvo-osuustili. Arvo-osuusjärjestelmä on korvannut ennen käytössä olleet osakekirjat, joista kaikki julkisen kaupankäynnin kohteena olevat yhtiöt ovat jo luopuneet. Nykyisin omistukset kirjataan arvo-osuustileille, joista omistajat saavat tiliotteen. Osakkeenomistajalla on oltava henkilökohtainen arvo-osuustili jossakin pankin, pankkiiriliikkeen tai Euroclear Finlandin ylläpitämässä arvo-osuusrekisterissä” (Opi Osakkeet, 2011 s. 44).

”Osakekaupankäynti tapahtuu välittäjäyritysten kautta, joille sijoittajat antavat ostotai myyntitoimeksiantonsa. Ennen varsinaista toimeksiannon antamista sijoittajan on tehtävä välittäjän kanssa yleissopimus, jossa sovitaan mm. mitä arvo-osuustiliä käytetään., miten rahaliikenne hoidetaan ja miten yksittäiset toimeksiannot annetaan. Sopimuksen sisältö voi olla hieman erilainen riippuen mm. siitä, millä tavoin toimeksiannot on tarkoitus antaa. Toimeksiannon antamistapoja on useita. Välittäjästä riippuen toimeksianto voidaan antaa paikanpäällä, puhelimitse, faxilla tai internetin kautta” (Opi Osakkeet, 2011 s.45).

”Käsitykseni mukaan useimmat sijoittajat eivät ole tietoisia siitä, että osakesalkulle voidaan asettaa vartija, joka panee osakkeet myyntiin, jos kurssi jostain syystä putoaa salkun omistajan asettamalle hälytysrajalle” (Saario, 2005 s.105). Tämä kertoo mielestäni hyvin sen, että kaikki sijoittajat eivät tiedä kaikista mahdollisuuksista, joita liittyy sijoittamiseen. Esimerkiksi edellä kuvattu hälytysrajan asettaminen on keskeinen asia sijoittamiseen liittyen. Hälytysrajan asettaminen rajaa tappion melko tehokkaasti. Tällainen stop loss –toiminto on juurtunut Suomeen hitaasti, vaikka se on ollut yleinen vuosikymmenien ajan esimerkiksi Yhdysvalloissa.

Edellä kuvattu toiminto toimii seuraavasti: osakkeen arvon alkaessa pudota ja arvon saavuttaessa osakkeenomistajan etukäteen asettaman enimmäisarvonalennuksen eli rajahinnan, myyntitoimeksianto käynnistyy ja myy osakkeet joko osakkeenomistajan asettamaan rajahintaan tai päivän kurssiin.

Edellä kuvattu tietämättömyys myyntitoimeksiannon asettamisesta kuvaa sitä tiedon määrää, mikä liittyy sijoittamiseen. Sijoittajan on oltava perillä asioista.

Esimerkiksi voi olla niin, että Nokian kurssi on 10 euroa ja osakkeenomistaja katsoo, että osakkeen arvon alkaessa pudota, tämä myy osakkeensa hintaan 9,55 euroa. Asiakkaan toimeksianto voi pörssivälittäjästä riippuen olla voimassa vaikkapa kolme viikkoa tai kuukauden. Kurssin käydessä toimeksiannon aikana 9,56 eurossa, mitään ei tapahdu. Myyntitoimeksianto käynnistyy, jos osakkeen kurssi laskee 9,55 euron hälytysrajalle.

Hälytysrajapäätöksen jälkeen Nokian omistajalla on kaksi vaihtoehtoa, joista tämä päättää toimeksiantoa tehdessään. Kun myyntitoimeksianto käynnistyy, osakkeet myydään myyjän asettamaan rajahintaan, esimerkiksi 9,55 euroon tai osakkeet myydään päivän kurssiin eli siihen hintaan, jonka osakkeesta saa. Kurssin pudotessa saman tien alle 9,55 euron rajahinnan, saattaa käydä niin, että myynti ei toteudu. Myyntitoimeksiannon käynnistyessä 9,55 eurossa, ilmaantuu tarjous pörssin kaupankäyntijärjestelmän tietokoneruudulle, ja tässä tilanteessa saattaa jonossa olla edellä useita samaan hintaan tehtyjä tarjouksia.

Pörssivälittäjien keskuudessa tiedetään, että tappion rajaavia toimeksiantoja käytetään yleensä sijoittajan ollessa matkoilla tai loma-aikoina. ”Hälytysrajan käyttö voi olla suositeltavaa myös silloin, kun osakkeen arvo on noussut lyhyessä ajassa reippaasti.”(Saario, 2005 s.106). Edellä kuvatulla toimenpiteellä tavoitellaan arvonnousun turvaamista. Selvähän on, että saavutettu arvonnousu kannattaa turvata asettamalla hälytysraja. ”Hälytysrajan asettaminen voi olla hyödyllistä, kun yhtiöltä on tulossa osavuosisikatsaus tai muu tiedote, jolla voi olla osakkeen kurssia heikentävä vaikutus”(Saario, 2005 s.106). Osakkeen kurssia heikentävä osavuosisikatsaus tai muu tiedote on siis peruste hälytysrajan asettamiselle. Tässä tapauksessa pätevä sijoittaja voi ennakoida, ja asettaa hälytysrajan ennen kuin osakkeen kurssi ehtii heikentyä.

Jos osakkeen arvo heilahtelee, hälytysrajan valinta on vaikeaa. Tällaisessa tapauksessa saattaa käydä niin, että hälytysjärjestelmä myy osakkeet, jotka kuitenkin toipuvat hetkessä putoamisesta.

”Rajahinnan valitseminen on tärkeä”(Saario, 2005 s.107). Kun sijoittaja miettii tarkoin, minkä suuruisen rajahinnan asettaa, voi tämä aiheuttaa sen, että hyöty on suurempi, verrattuna hätiköityyn päätökseen. Kaikkiaan voidaan sanoa, että lyhytaikaisia osakesijoituksia harrastava sijoittaja rajaa tappioita stop loss –toimeksiantojen avulla. Menestyvän sijoittajan tunnusmerkkinä voidaan pitää taitoa rajata tappiot mahdollisimman pieniksi.

3 OSAKESIJOITTAMISEN PERIAATTEET

3.1 Tuotto

3.1.1 Miksi pörssiosakkeet tuottavat

Kun lähtee tutkimaan sitä, miksi pörssiosakkeet tuottavat, tulee tarkastella yrittäjätoiminnan kulmakiviä. Totta on, että sijoitusvarat pyrkivät hakeutumaan tuottoisimpiin kohteisiin markkinatalouteen ja yksityisyritteliäisyyteen perustuvassa yhteiskunnassa. Sijoittajien päätöksillä varat siirtyvät heikkotuottoisista kohteista lupaavien kasvunäkymien aloille. Sijoittaja pyrkii sijoittamaan varojaan lupaavien kasvunäkymien aloille, ja näin sijoittaja pyrkii onnistumaan sijoittajana.

Saario esittää vuonna 2000 sivulla 28, että esimerkiksi kiinteistösijoittamiseen verrattuna, tulee huomata, että terveesti kasvavan liikeyrityksen tuotto on suurempi kuin kiinteistön tuotto. Rakennuksen valmistuttua sen rapautuminen alkaa. Tämä johtaa siis siihen, että ilman uusia taloudellisia uhrauksia, kiinteistön arvo yleensä putoaa.

Pankkitalletuksiin verrattuna pörssiosakkeet tuottavat enemmän. Pankkitalletuksissa ostavat pankit rahaa tallettajilta mahdollisimman halvalla ja myyvät edelleen lainaa tarvitseville mahdollisimman korkealla korolla. Rahan tallettaminen on melko riskitöntä tallettajan kannalta tiukan pankkitoimintalainsäädännön vuoksi. Alhainen riski johtaa siihen, että tallettajille maksetaan alhainen korko. Rahan tallettamiseen liittyvä alhainen korko on varmasti yksi päätekijä siinä, miksi sijoitetaan pörssiosakkeisiin.

Myös sijoitusrahastot ovat hyvä tapa osallistua pörssimarkkinoille, varsinkin jos sijoittajalla ei ole aikaa tutkia pörssiosakkeita. Rahastosijoittamisessa yksittäisten sijoituspäätösten tekeminen siirretään ammattilaiselle. Rahastojen voidaan sanoa olevan kohtuullisen riskitön tapa osallistua sijoittamiseen tiukan lainsäädännön vuoksi tai hajasijoittamisen vuoksi.

“Osakesijoittaminen on varmin keino päästä miljonääriklubin jäseneksi. Muita keinoja ovat esimerkiksi yrittäminen, omaisuuden periminen tai rikkaan aviopuolison valitseminen”(Hämäläinen, 2003 s.9-10). Edellä oleva lause kuvaa hyvin sitä, miten pörssiosakkeisiin sijoittamiseen liittyy melko usein suuren tuoton odotuksia. Toki on myös totta, että pörssiosakkeisiin sijoittamisella voi saada suuriakin tuottoja. Yrittämiseen, omaisuuden perimiseen tai rikkaan aviopuolison valitsemiseen verrattuna pörssiosakkeisiin sijoittaminen ei vaadi hyviä ihmissuhdetaitoja. Voidaan myös sanoa, että pörssiosakkeisiin sijoittaminen sisältää vähemmän riskejä.

Miljonääriklubin jäseneksi pääsemistä kuvastaa hyvin se, että, jos vuoden 1989 viimeisenä kauppapäivänä osti Microsoftin osakkeita kymmenellä tuhannella dollarilla ja myi ne täsmälleen kymmenen vuoden kuluttua, sai sijoittaja myydessään lähes miljoona taalaa. Tämä tarkoittaa sitä, että kymmenessä vuodessa Microsoftin osakkeiden arvo nousi satakertaiseksi. Kurssinousu teki Microsoftin suurimmasta omistajasta ja perustajasta Bill Gatesista rikkaimman miehen maailmassa.

Suomessa Nokiaan sijoittava on saattanut saavuttaa miljoonia. Kun liiketoiminnaksi löydettiin matkapuhelimet, lähti yhtiön kurssi kovaan nousukiitoon. Totta on myös

se, että Nokiallakin on ollut huonompia aikoja, koska kyseinen yritys on tuottanut ajoittain huonosti.

Pörssiosakkeiden sijoittamiseen liittyvää osakkeen hinnan vaihtelua, ja siitä johtuvaa ilon tai katumuksen tunnetta kuvastaa melko hyvin seuraava kuvio.



Kuvio 4 Osakkeen hinta (Puttonen, 2001 s.142)

Yllä oleva kuvio kuvastaa hyvin sitä, miten pörssiosakkeiden myynnin ajankohdalla on merkitystä.

”Useimmat sijoituskohteet eivät tuota yhtä hyvin kuin Microsoft tai Nokia. Muutamat yritykset päätyvät jopa konkurssiin, jolloin niihin rahansa pistänyt sijoittaja menettää sijoituksensa. Sijoituksensa ja vain sijoituksensa, sillä konkurssiyhtiön velkojat eivät tule osakkeenomistajan kukkarolle” (Hämäläinen, 2003 s.10). Totta siis on, että aina pörssiosakkeisiin sijoittava ei saavuta ollenkaan tuottoa. Saattaa käydä päinvastoin, eli sijoittaja menettää sijoituksensa.

”Pörssiyhtiöiden konkurssseja esiintyy Suomessa varsin harvoin. Yleensä yrityksen kuolonkorahdukset johtavat siihen, että yhtiön pörssikurssi valuu alas ja sitten pääomistaja tai ulkopuolinen valtaaja lunastaa muiden omistajien osakkeet.

Esimerkiksi kaksi senttiä osakkeelta on enemmän kuin nolla, mutta se ei paljon lohduta sijoittajaa, joka on ostanut samat paperit kahdellakymmenellä eurolla kappale” (Hämäläinen, 2003 s.10 - 11). Suomessa siis pörssiyhtiöiden konkurssit ovat harvinaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että pörssiosakkeisiin sijoittava menettää sijoituksensa harvoin. Pörssiyhtiön konkurssi on pörssiosakkeisiin sijoittavan kannalta erityisen ikävä. Myös pörssikurssin valuminen alas saattaa aiheuttaa suuriakin menetyksiä sijoittajalle.

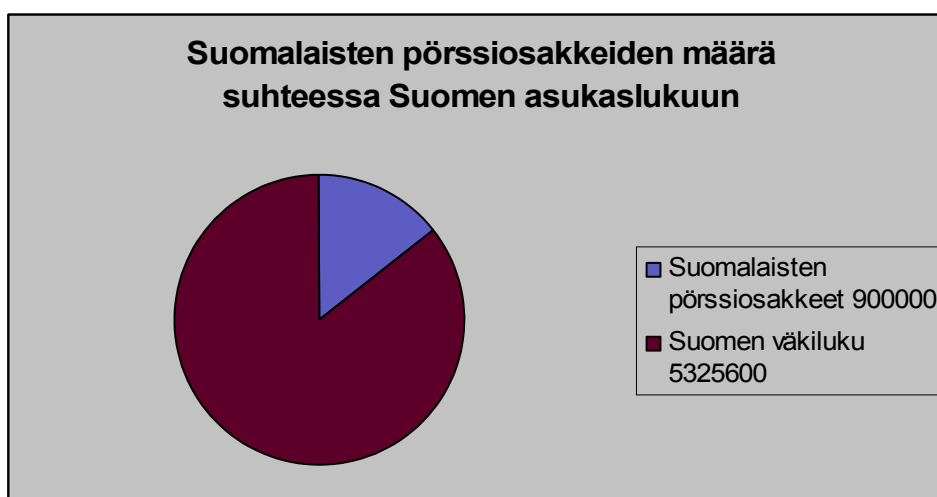
”Jälkikäteen Nokian tai Microsoftin kurssinousuilla on helppo spekuloida ja kurssikäyriä kelpaa katsella. Kymmenen vuotta sitten kukaan tuskin uskoi, millaiseen lentoon yhtiöiden kurssit tulisivat nousemaan. Mutta jos uskoi ja vielä muisti sijoittaakin, tuli rikkaaksi. Mikä takaa, että juuri minä löytäisin tai sinä löytäisit tulevat nokiast ja sijoittaisit rahasi niihin etkä konkkapuljuihin?” (Hämäläinen, 2003 s.12 – 13). Totta siis on, että jälkikäteen on helppo sanoa, mihin olisi pitänyt sijoittaa. Kuitenkin, jos osaa ”poimia” oikeat sijoituskohteet jo varhaisessa vaiheessa, voi saavuttaa suuriakin tuottoja. Luja usko sijoitettavaan kohteeseen on varsin tärkeää, jos haluaa saada suuria tuottoja. Totta on myös se, että edellä kuvattuihin ”konkkapuljuihin” ei kannata varojaan sijoittaa.

Kannattaa huomioida, että osakesijoittaminen on riskipeliä, johon kuuluvat voitot ja tappiot sekä nousut ja laskut. Jos valitsee väärät sijoituskohteet pörssissä, voi menettää suuria määriä omaisuuttaan. Sijoittajan tulee huomata myös se, että pörssiosakkeisiin sijoittaminen on huomattavasti riskisempää kuin esimerkiksi metsäpalstan ostaminen tai varojen kerääminen pankkitilille. Tuotto-odotusten kääntöpuoli on siis riski. Sijoittajan tulee huomata, että riski suurenee, jos tekee sijoittaessaan useita virheellisiä valintoja.

”Sijoittajana menestyäkseen ei riitä, että löytää nousevia osakkeita. Täytyy myös pyrkiä minimoimaan romahtavien osakkeiden osuus salkustaan” (Hämäläinen, 2003 s.13). ”Pörssi on satumaisten voittojen ja katkerien tappioiden areena. Jostain syystä voittotarinoita kuulee useammin kuin tappiokertomuksia” (Hämäläinen, 2003 s.15). Nousevia osakkeita pitää siis löytää, ja pyrkiä minimoimaan romahtavien osakkeiden osuus. Romahtavien osakkeiden osuutta voi minimoida esimerkiksi edellä kuvatulla

myyntitoimeksiannon asettamisella. Myyntitoimeksiänto asetetaan määrittelemällä osakkeelle tietty rajahinta.

”Koska raha kiehtoo ja rahan ympärillä on mahdollisuus tehdä paljon rahaa, sijoittamisen ympärille on kasvanut kovapalkkaisten ammattilaisten armeija” (Hämäläinen, 2003 s.15). Totta siis on, että rahan tarve aiheuttaa sen, että sijoittajat ovat joissakin tapauksissa jopa ammattilaisia. Ammattimaiset sijoittajat luokitellaan yleensä hyvää palkkaa ansaitseviin. Hämäläinen (2003, s.15) esittääkin, että kuuluu suuriin uskomuksiin, että sijoittajana menestyäkseen pitää osallistua London School of Economicsin luennoille tai käydä Harvard Business Schoolia, kulkea musta salkku kädessä ja Armanin puku päällä. Uskomus on kuitenkin väärä ja harhainen. Tottahan on, että sijoittaminen on melko laajalti harrastettu toimi. Hämäläinen (2003, s.15) esittääkin, että noin 900 000 suomalaisella on pörssiosakkeita. Lukema on melko suuri, kun sitä verrataan Suomen väkilukuun. Yksi syy siihen, että 900 000 suomalaisella on pörssiosakkeita, on varmasti se, että sijoitusneuvontaa ja sijoituspalveluja on helposti saatavilla. Sijoittaakseen pörssiosakkeisiin, ei tarvitse siis välttämättä olla ammattilainen. Suureen lukemaan on varmasti yhtenä syynä se, että suomalaisilla on melko paljon rahaa käytössään. Kuten jo aiemmin johdannossa todettiin, omaisuuden myynnin tai perinnönjaon yhteydessä muodostuneet kohtuulliset säästöt halutaan usein sijoittaa pörssiosakkeisiin.



Kuvio 5 Suomalaisten pörssiosakkeiden määrä suhteessa Suomen asukaslukuun

Lähteet: (Hämäläinen 2003, s.15 ja Tilastokeskuksen www-sivut)

Yllä olevaa kuviota katsomalla voi huomata, että melko suuri osa suomalaisista omistaa pörssiosakkeita. Jos yllä olevat lukemat muutetaan prosentteiksi tarkoittaa tämä sitä, että 16,9 prosenttia suomalaisista omistaa pörssiosakkeita.

”Osakkeet ovat mielenkiintoinen sijoitusmuoto, joilla voi voittaa tai hävitä paljon rahaa. Tappion mahdollisuus on olennainen osa osakesijoittamista” (Hämäläinen, 2003 s.16).

Halu voittaa rahaa johtaa siis siihen, että ihmiset alkavat sijoittamaan pörssiosakkeisiin. Vaikka osakesijoittamisessa voi hävitä paljon rahaa, rahan voittamisen mahdollisuus houkuttelee. Kun sijoittaa pörssiosakkeisiin, sijoittajan pitää vain oppia hyväksymään se, että tappion mahdollisuus on osa sijoittamista.

Hämäläinen (2003, s.16) esittääkin, että juuri tappion mahdollisuuden vuoksi suuret voitotkin ovat mahdollisia. Koska tappion mahdollisuus on olemassa, myös suuremmat voitot ovat mahdollisia. Vaikka suuret voitot ovat mahdollisia, tulee muistaa myös se, että myös osakesijoittamisessa maltti on valttia. Suuretkaan sijoitussummat eivät välttämättä takaa suurta voittoa. Totta on kuitenkin myös se, että jo pienelläkin kuukausierällä voi saavuttaa jopa miljoonamääräisiä voittoja.

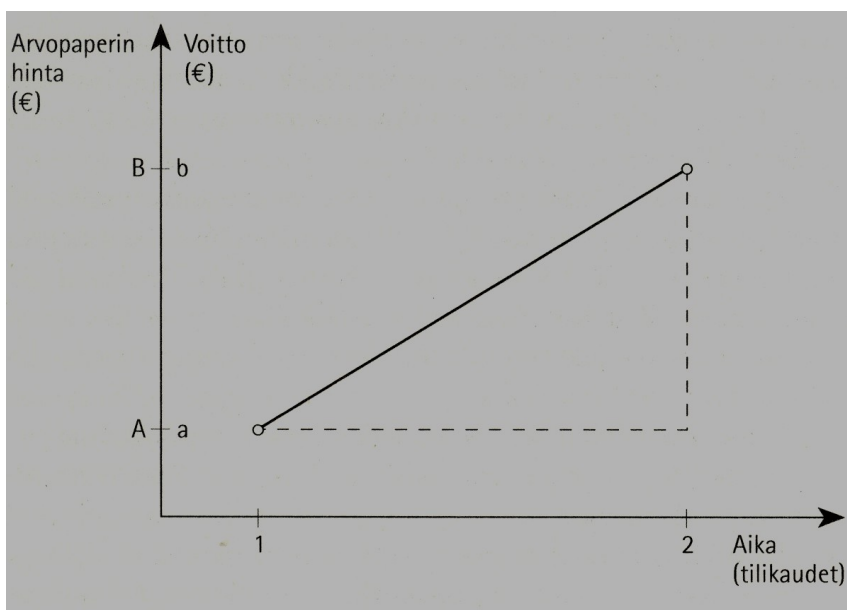
Yksi hyvä syy sijoittaa osakkeisiin on se, että pörssistä tietävät tahot ovat laskeneet, että osakesijoitukset tuottavat kymmenen prosenttia vuodessa (Hämäläinen, 2003 s.17). Kyseessä on siis melko hyvä tuotto prosentti. Jos prosenttilukua verrataan vaikka pankin talletustilien korkoon, voidaan huomata, että osakesijoitukset tuottavat huomattavasti enemmän. Esimerkiksi, jos sijoittaja vuoden alussa sijoittaa sata euroa osakkeisiin, voi tämä sijoittaja vuoden lopussa saada itselleen 110 euroa.

Tulee kuitenkin huomioida myös se, että samat pörssistä tietävät tahot ovat laskeneet osakemarkkinoiden keskimääräiseksi vuosituotoksi 3,3 prosenttia, 8 prosenttia, 12 prosenttia tai 15 prosenttia. Lukemiin vaikuttaa se, mitä kiihkeämmin pankki on markkinoinut osakesijoitusten autuutta. Mitä kiihkeämmin on markkinoitu, sitä suurempaa lukua on käytetty. Asiaan vaikuttaa myös tarkasteltu pörssi, tarkasteltu jakso ja se, onko otettu huomioon inflaation vaikutus.

Pörssiosakkeiden tuottoa todella pitkällä aikavälillä kuvastaa hyvin seuraava esimerkki: jos sijoittaja sijoitti yhdysvaltalaisosakkeisiin vuonna 1802 yhden dollarin ja malttoi jatkaa osakesäästämistä aina vuoteen 1997, omisti tämä sijoittaja 7 470 000 dollaria 195 vuoden sijoitusajan jälkeen.

”Jos uskotaan, että osakekurssit nousevat viisitoista prosenttia vuodessa, viidessätoista vuodessa sijoituksen arvo nousee yli kahdeksankertaiseksi. Kahdessakymmenessä vuodessa rahat yli 16-kertaistuvat. Jos kurssien uskotaan nousevan viisi prosenttia vuodessa, viidessätoista vuodessa arvo nousee vain kaksinkertaiseksi. Kertoimella on siis väliä” (Hämäläinen, 2003 s.17). Kuten jo edellä todettiin, osakkeet siis tuottavat varsin hyvin. Pankkien osakemarkkinoinnin kiihkeys vaikuttaa siihen, miten suurena keskimääräinen vuosituotto prosentti ilmoitetaan. Jos sijoituksen arvo nousee viidessätoista vuodessa yli kahdeksankertaiseksi, tarkoittaa tämä sitä, että sijoittajan sijoituksen arvon nouseminen on huomattava.

Tietenkin myös yrityksen tuottama voitto vaikuttaa siihen, miten suuri on arvopaperin hinta. Asiaan vaikuttaa myös aika, eli tilikausien määrä. Arvopaperin hinnan muuttumista suhteessa tilikausien määrään, kuvaa hyvin seuraava kaavio.



Kuvio 6 Arvopaperin hinnan muuttuminen ja yrityksen tulos (Leppiniemi, 2005 s.118)

Osakesijoittamisen tuoton voidaan sanoa olevan hyvä. Jos tarkastellaan asiaa pitkällä aikavälillä, osakkeet antavat paremman tuoton kuin esimerkiksi metsä, asunnot tai korkeakorkoinen tili.

Esimerkiksi tavallisella pankkitilillä rahat saattavat menettää arvoaan inflaation vuoksi. Jos siis haluaa hyvän tuoton sijoitukselleen, kannattaa sijoittaa osakkeisiin.

3.1.2 Indeksit

Tuottoa määriteltäessä vertaillaan eri sijoituskohteiden tuottoja. Osakkeiden kohdalla puhutaan indeksikehityksestä eli markkinoiden keskimääräisestä kehityksestä. Tämä tarkoittaa sitä, että seurataan pörssin yleiskehitystä. Ei siis seurata huonoimman eikä parhaan osakkeen kurssikehitystä, vaan pörssin yleiskehitystä.

”Tutuimpia osakeindeksejä ovat Helsingin pörssin Hex-yleisindeksi, yhdysvaltalaisen suuryritysten Dow Jones Industrial Average, Nasdaq-pörssin Nasdaq Composite ja Japanin Nikkei-indeksi. Niiden arvoja ja muutoksia toistellaan talousuutisissa varhaisesta aamusta myöhään iltaan niin kuin suurimpien kaupunkien lämpötiloja” (Hämäläinen, 2003 s. 18). Kun määritellään osakkeiden tuottoa, seurataan markkinoiden keskimääräistä kehitystä. Osakesijoittamiseen liittyen on saatavilla tietoa melko helposti. Tutuimpien osakeindeksien arvoihin ja muutoksiin liittyvää tietoa on helposti saatavilla. Tämä helpottaa osakesijoittajan asemaa, kun tämä haluaa esimerkiksi määritellä osakesijoituksen tuottoa.

”Hex-yleisindeksi mittaa kaikkien Helsingin pörssissä noteerattavien osakkeiden kurssikehitystä. Se on painotettu markkina-arvon mukaan eli suurilla yhtiöillä on suurempi paino kuin pienillä. Hex-yleisindeksi on siis painotettu markkina-arvon mukaan. Tämä merkitsee sitä, että suurien yhtiöiden osakkeiden arvonmuutokset vaikuttavat enemmän kuin pienempien yhtiöiden arvonmuutokset.

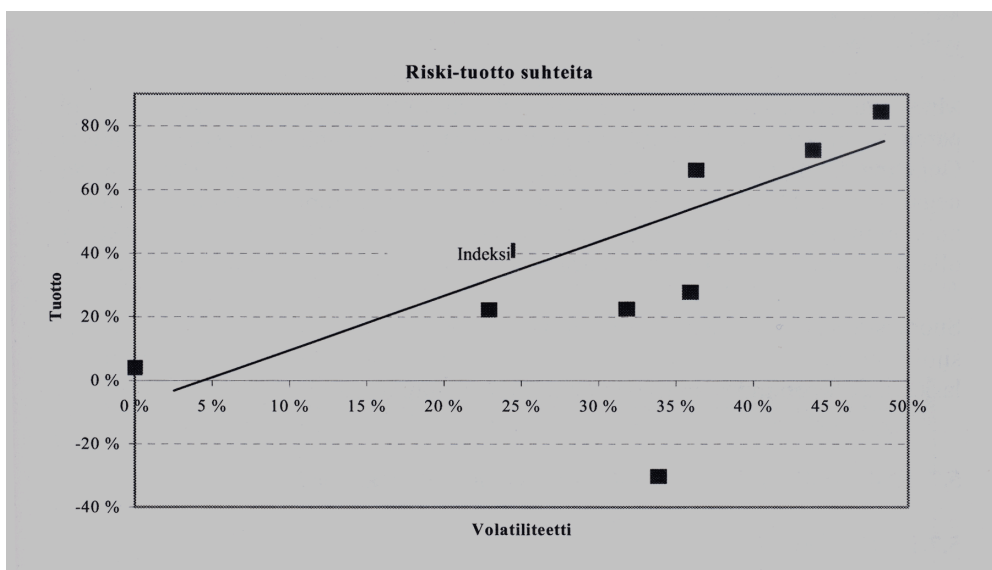
”Nasdaq Composite vastaa Hex-yleisindeksiä, mutta mittaa Nasdaq-pörssin kehitystä. Nikkei-indeksiin kuuluu 225 suurta Tokion pörssissä noteerattavaa

yritystä” (Hämäläinen, 2003 s.19). Näistäkin indekseistä sijoittajan on hyvä tietää jotakin, jos tämä esimerkiksi sijoittaa varansa kansainvälisten yritysten osakkeisiin.

”Dow Jones Industrial Average on indeksien kummajainen. Sen arvo lasketaan kolmenkymmenen suuren amerikkalaisyhtiön osakekurssien perusteella.

Siis kolmenkymmenen osakkeen osakekurssit lasketaan yhteen, ja niin saadaan indeksin arvo. Näin indeksi ei anna oikein minkäänlaista kuvaa osakemarkkinoiden kehityksestä, mutta koska Dow eli DJIA lienee finanssimaailman tunnetuin käsite, sen kehitystä seurataan herkeämättä, kaikesti nostalgiasyistä” (Hämäläinen, 2003 s.19). Tämä edellä kuvatun indeksin arvon laskentatapa kuvastaa hyvin sitä, miten suuret yhtiöt hallitsevat osakemarkkinoita. Se on toisaalta ymmärrettävää, koska kyllähän suurten yhtiöiden osakekurssien arvojen on merkittävä enemmän kuin pienten.

Muutaman kuvitteellisen osakkeen ja indeksin riskiä ja tuottoa kuvaa hyvin seuraava kaavio.



Kuvio 7 Muutaman kuvitteellisen osakkeen ja indeksin riskit ja tuotot (OMX Opi Osakkeet, 2007 s.133)

Kuviossa 7 on esitetty muutaman kuvitteellisen osakkeen volatiliteetit ja tuotot verrattuna koko markkinoiden tuottoa ja volatiliteettia kuvaavaan indeksiin. ”Kuviosta havaitaan, että riskin ja tuoton suhde noudattaa lyhyelläkin aikavälillä melko hyvin lineaarista suhdetta, ja toisaalta myös poikkeamia voi olla, kuten

kuvassa näkyvä negatiivisen tuoton osake” (OMX Opi Osakkeet, 2007 s.133). Sana volatilitteetti voidaan suomentaa seuraavasti: Volatilitteetti on eräs riskiä kuvaava tunnusluku. Volatilitteetti on tilastollista tutkimista. ”Volatilitteetti on rahoitusinstrumentin tuoton keskihajonta annetulla, yleensä vuoden, aikahorisontilla. Tavallisimmin luku lasketaan päivätuottojen keskihajonnasta ja ilmoitetaan prosentteina vuodessa” (Wikipedia Internet sanakirja, <http://fi.wikipedia.org/wiki/Volatilitteetti>).

Kun miettii osakemarkkinoiden suurta tuotto prosenttia, kannattaa muistaa, että myös muiden tavaroiden hinnat nousevat. ”Tutkitaanpa vuonna 1802 yhdysvaltalaisiin osakkeisiin sijoitettua dollaria, jonka osakemarkkinat muuttivat taikatempuillaan 7 470 000 dollariksi vuoteen 1997 mennessä. Samassa ajassa tuotteiden hinnat nousivat yli kolmetoistakertaiseksi eli rahan ostovoima laski. Se määrä leipää, johon vuonna 1802 kului yksi dollari, maksoi nyt 13 taalaa” (Hämäläinen, 2003 s.20-21). Edellä kuvattu hintojen nouseminen kuvaa hyvin sitä, miten rahan ostovoima saattaa laskea. Vaikka osakesijoittaja huomaa saaneensa melko hyvän tuoton, hintojen nouseminen aiheuttaa sen, että sijoittaja pystyy ostamaan vähemmän saadulla tuotolla.

”Rahan arvon alentumista kutsutaan inflaatioksi. Kun eri sijoitusmuotojen tuotto korjataan vastaamaan rahan arvon alentumista, saadaan sijoituksen reaali tuotto. Jos inflaatiokorjausta ei tehdä, puhutaan nimellistuotosta, mutta sen käyttäminen on aika harhaanjohtavaa. 1800-luvulla vaadittiin paljon enemmän varallisuutta miljonääriksi pääsemiseen kuin nyt” (Hämäläinen, 2003 s.21). Osakkeisiin sijoittava saa siis saadusta tuotosta todellisemmän kuvan, kun sijoituksen tuotto korjataan vastaamaan rahan arvon alentumista. Rahan arvon alentuminen kannattaa siis ottaa huomioon, kun sijoittaja määrittelee esimerkiksi sitä, mitä saadulla tuotolla voi ostaa.

Taulukko 1 Rahan arvon aleneminen. Eräiden tavaroiden euroiksi muutettuja hintoja vuosi 1980 ja 2001 (Hämäläinen, 2003 s.21)

tuote	1980	2001
litra maitoa	0,36	0,67
kilo perunoita	0,35	0,60
ranskanleipä	0,48	0,82
kilo appelsiineja	0,82	1,52

yö hotellissa	20,94	112,79
---------------	-------	--------

Lähde: Tilastokeskus

Osakesijoittamista on joidenkin tahojen toimesta verrattu lottoamiseen. Osakesijoittaminen on jalostuneempaa kuin lottoaminen. Sijoittaminen osakkeisiin on ainakin pitkällä aikavälillä tuottoisampaa kuin rahojen laittaminen Veikkauksen peleihin.

Pörssi on sijoittajalle hyvä pelikenttä, koska sijoitus ikään kuin kasvaa vuosien kuluessa. Sijoittajan on hyvä tietää, että esimerkiksi Veikkaus palauttaa pelityypistä riippuen sisään laitetuista rahoista vain 40 – 60 prosenttia.

Seuraavassa taulukossa tarkastellaan eri sijoitusmuotojen palautusprosentteja. Taulukosta selviää, kuinka paljon keskimääräinen sijoittaja saa takaisin satasesta. Veikkauksen peleissä tarkastelujaksona on yksi kierros, kun taas pörssissä yksi vuosi:

Taulukko 2 Eri sijoitusmuotojen palautusprosentteja (Hämäläinen, 2003 s.22)

pitkäveto	60
vakioveikkaus	45
lotto	40
pörssi	110

Taulukkoa tulkitessa voi huomata, että jos haluat kasvattaa varallisuuttasi pitkällä aikajänteellä, varmin tapa on sijoittaa osakkeisiin. Keskimääräinen veikkaaja siis häviää melko varmasti. Jos esimerkiksi sijoittaa vakioveikkaukseen 100 euroa, saa keskimääräinen sijoittaja takaisin 45 euroa. Sijoittajan on hyvä huomata myös se, että jos pitää rahat pankkitilillä, häviää varmasti, sillä ostettavat tavarat kallistuvat enemmän, kuin mitä on pankkitilin korko. ”Osakkeet ovat halki historian olleet pitkällä tähtäimellä paras sijoituskohte. Osakkeet poikivat huomattavasti paremmin kuin pankkitili, obligaatiot tai asunto-osakkeet” (Hämäläinen, 2003 s.23). Sijoittaja saa siis sijoitukseen liittyen varmuutta, jos tämä tietää, että osakkeet ovat pitkällä tähtäimellä paras sijoituskohte.

3.1.3 Oikea ajoitus on menestystekijä

”Kukaan ei pysty ennustamaan tulevaa kurssikehitystä eikä voi tietää, milloin jonkin osakkeen kurssi on pohjassa tai huipussa. Tämä ei silti oikeuta ajattelemaan, että olisi ajan tuhlausta yrittää ajoittaa sijoitus mahdollisimman hyvin” (Lindström, 2005 s.121). Sijoittajan on siis tärkeää tietää, että sijoitus pitää ajoittaa mahdollisimman hyvin.

Kun sijoittaja osaa ajoittaa sijoituksen oikein, saa tämä sijoitukselleen paremman tuoton. Kuitenkin sijoittajan on hankala tietää, milloin osakkeen kurssi on pohjaravossa tai huippuarvossa.

”Sijoitusmenestystään voi parantaa paljonkin, kun miettii ajoitukseen liittyviä kysymyksiä. Ensimmäinen toimenpide ennen markkinoille menoa on pörssin päätrendin tunnistaminen. Se on suhteellisen helppoa, koska historiatiedot ovat olemassa” (Lindström, 2005 s.121-122). Ennen markkinoille menoa pitää siis tutkia historiatietoja. Tämä tarkoittaa sitä, että sijoittaja käyttää apunaan historiatietoja, kun tämä miettii, milloin mennä markkinoille. Historiatietoja tutkimalla sijoittaja pyrkii siis ajoittamaan markkinoille menon oikein, ja saamaan sijoitukselleen mahdollisimman suuren tuoton.

”Pitkän ajan kurssikäyrä paljastaa usein, elämmekö pörssissä nousukautta (bull market) vai laskukautta (bear market)” (Lindström, 2005 s.122). Tämä tarkoittaa sitä, että sijoittajan pitää tarkastella pitkän ajan kurssikäyriä. Kun sijoittaja tarkkailee pitkän ajan kurssikäyriä, osaa tämä ajoittaa sijoituksen alkamisajankohdan oikein. Selvää on, että sijoittajan kannattaa ostaa osake silloin kun se on halvimmillaan, ja kun nousukausi on alkamassa. Pörssin kiertokulun kuusi eri vaihetta ovat apuvälineinä, kun mietitään, milloin osake on halvimmillaan. ”Pitkän laskun jälkeen nousun ensimmäisiä merkkejä ovat kilpailukykyisimpien yritysten tulosten pysyminen hyvinä ja yritysten kurssien orastava nousu pörssi-indeksin jatkaessa yhä laskuaan” (Saario, 1994 s. 39).

Ajoitukseen liittyen, myös pörssinousun lähestyvä loppu pitää osata tunnistaa. On olemassa tuntomerkkejä, joista sijoittaja voi tietää, että pörssinousun loppu hämöttää. ”Mikäli pörssilistoille pyrkivien joukossa on toimintaedellytyksiltään ja

liikeidealtaan kummastusta herättäviä yrityksiä, voi jo epäillä pörssinousun lopun hämmöttävän (Lindström, 2005 s.123). Sijoittajan kannattaa siis tarkkailla sitä, millaisia yrityksiä pyrkii pörssilistoille. Voidaankin siis sanoa, että yksi hyvä syy sijoittaa osakkeisiin on juuri se, että sijoittaja voi ennakoida nousuja ja laskuja. Sijoittaja siis voi markkinoita tarkkailemalla saavuttaa kohtuullisia tuottoja.

Myös aallonpohjan halvat osakkeet ovat hyvä syy sijoittaa osakkeisiin. Laskukauden aikana halvalla hankittu osakesalkku on tuottavampi verrattuna nousukauden huippuhinnoilla ostettuun. Tähän liittyen on kuitenkin kaksi asiaa, jotka vaikeuttavat osakesijoitusten ajoitusta. Yksittäisten osakkeiden kurssit saattavat vaihdella rajummin kuin indeksikäyrä.

3.2 Riski

3.2.1 Riskin suuruus ja tuotto-odotus

Sijoittaja saa selvästi varmuutta sijoitukseen liittyen, jos tarjolla on tietoa osakkeiden riskisyydestä. Kuitenkin, kuten edellä mainittiin, osakesijoitukset ovat riskistä huolimatta houkuttelevia, koska ne onnistuessaan tarjoavat hyvän tuoton. Yksi riskisyyden mittari on beeta-kerroin. ”Osakkeen beeta-kerroin kuvaa sitä herkkyyttä, jolla yksittäisen osakkeen tuotto heilahtelee suhteessa kaikkien riskillisten sijoituskohteiden keskimääräiseen tuottoon.”(Martikainen 1998 s.94). Jos osake on riskitön, sen beeta on 0. Osake puolestaan heilahtelee keskimääräistä voimakkaammin suuntaan sekä toiseen, kun beeta on yli 1. Tämän vuoksi tällaista osaketta kannattaa luonnollisesti ostaa nousukaudella.

Beeta-kertoimen avulla sijoittaja siis saattaa pystyä hankkimaan jopa varsin suuria tuottoja. Kun sijoittaja huomaa ostaa osakkeen juuri, kun nousukausi on alkamassa, saattaa tämä saada jopa suuren tuoton sijoitukselleen. Kun beeta on 0, osake on riskitön. Tämän vuoksi, kun beeta on 0, osake on riskitön eikä sitä kannata ostaa. Toisaalta riskittömämpi osake aiheuttaa laskukautensa aikana vähemmän tappiota

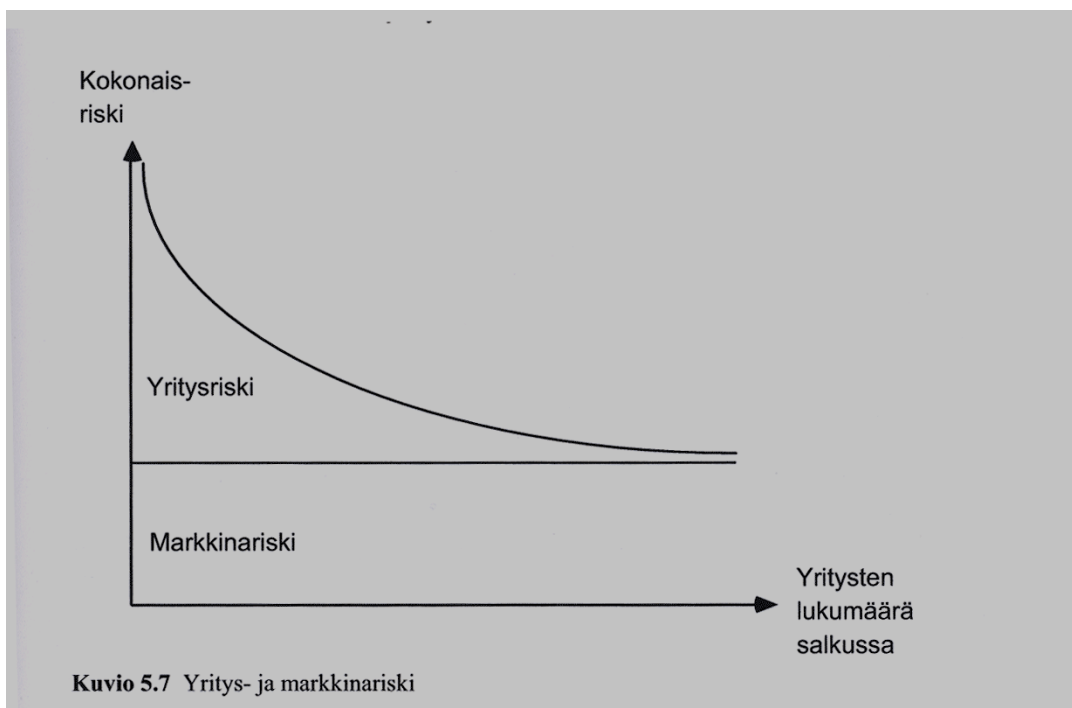
kuin sellainen osake, jonka riski on suuri. Kurssit heiluvat keskimääräistä vähemmän, kun beeta on alle 1. Tällainen osake on laskevien markkinoiden osake.

Sijoittaessamme varojamme arvopaperiin, niin otamme riskin. On mahdollista, että emme saa sijoittamaamme pääomaa takaisin. Saattaa myös käydä niin, että saamme sijoittamastamme pääomasta takaisin vain osan tai sijoituksen tuotto jää pienemmäksi kuin olimme arvioineet. ”Riski voidaan jakaa kahteen osaan. Osa riskistä on mitattavissa tilastollisin menetelmin. Toista osaa riskistä ei voi mitata tai arvioida numeroin.” (Saario 2005 s.87). Sijoittajan on siis hyvä tietää, että on olemassa myös riskin osa, jota ei voi mitata tai arvioida numeroin.

3.2.2 Sijoitussalkun muodostaminen

Kun markkinat ovat tehokkaammat, on varmempaa, että sijoittaja ei onnistu valitsemaan ali- tai ylihinnoiteltuja osakkeita. Sijoituksensa parantamiseksi, sijoittaja voi muodostaa sijoitussalkun. Sijoitussalkku eli portfolio muodostetaan useista eri sijoituskohteista. Salkun muodostaminen alentaa riskiä, joka liittyy sijoitukseen. ”Yksittäinen yritys voi mennä konkurssiin tai sen arvo voi moninkertaistua.” (Leppiniemi 2005 s.121). Tämän vuoksi sijoittaja voi menettää paljon tai saada suurenkin tuoton. ”Mitä useampaan kohteeseen on sijoittanut, sitä todennäköisemmin tuotto alkaa lähestyä markkinoilta keskimäärin saatavissa olevaa tuottoa.” (Leppiniemi 2005 s.122). Jos siis sijoittaja haluaa saada keskimääräisen tuoton, tämän kannattaa sijoittaa useampaan kohteeseen. Sijoittajan sijoittaessa useampaan kohteeseen, tuotto on todennäköisemmin keskimääräinen.

Seuraava kuvio kuvaa hyvin sitä, miten yritysten lukumäärä salkussa pienentää kokonaisriskiä.



Kuvio 8 Yritys- ja markkinariski. (Opi osakkeet s.137)

3.3 Barran malli

Barran mallin avulla voidaan kuvata osakkeen riskisyyden ja tilinpäätöslukujen välistä suhdetta. Barran mallin avulla tulevaa riskiä ja tuottoa pyritään hahmottamaan seuraavilla tekijöillä:

1. Osakkeen historiallinen käytös
2. Voittojen heilahtelu
3. Hinnan suhde todelliseen ns substanssiarvoon
4. Yrityksen koko
5. Kasvu
6. rahoitusriski mm. omavaraisuusasteella mitaten (Martikainen 1998 s. 95-96).

Barran malli on jo varsin vanha malli, koska se on julkaistu Martikaisen kirjassa jo vuonna 1998. Se on edelleen osittain kuitenkin varsin käyttökelpoinen malli kuvaamaan osakkeen riskisyyden ja tilinpäätöslukujen välistä suhdetta.

Onhan totta, että tulevaa riskiä ja tuottoa voidaan hahmottaa varsin hyvin esimerkiksi osakkeen historiallisen käytöksen perusteella. Jos esimerkiksi osake on heilahdellut paljon suuntaan tai toiseen historiansa aikana, voidaan sen olettaa heilahtelevan paljon myös tulevaisuudessa. Myös voittojen heilahtelua seuraamalla voidaan määrittää tulevaa riskiä ja tuottoa. Termit kuten kasvu ja rahoitusriski mm. omavaraisuusasteella mitaten hahmottavat osakesijoittajalle tulevaa riskiä ja tuottoa.

4 OSAKEKAUPPA

4.1 Hinta, yrityksen tunnusluvut ja kurssikehitys.

Voidaan sanoa, että uutiset ja kurssikehitys ovat piensijoittajan sudenkuoppa. Piensijoittajat ja suursijoittajat suhtautuvat eri tavoin pörssiyhtiöiden yllättäviin muutoksiin osakemarkkinoilla. Sijoittajan on hyvä keskittyä perehtymään erityisesti merkittävien ennalta arvaamattomien uutisten vaikutuksiin. Tällaisia merkittäviä ennalta arvaamattomia uutisia ovat mm. tulosvaroitukset, odottamattoman hyvät ja huonot tulosuutiset sekä muutokset pörssiyhtiön johdossa.

Sijoittajan on hyvä tietää, että piensijoittajan lyhytnäköisyys tuhoaa tuoton. Anders Ekholm tutki väitöskirjassaan Svenska Handelshögskolanissa vuonna 2002, miten piensijoittajat ja toisaalta suursijoittajat suhtautuvat osakemarkkinoilla pörssiyhtiöiden yllättäviin uutisiin. Tämän tutkimuksen yllättävän lopputuloksen mukaan: piensijoittajat ja suursijoittajat toimivat vastakkaisella tavalla. Kun uutisoidaan myönteinen uutinen, piensijoittaja myy ja suursijoittaja ostaa. Kokematon piensijoittaja saattoi ajatella, että tässä tilanteessa saa hyvän hinnan osakkeista. Suursijoittajat sen sijaan arvioivat uutisen merkitystä osakkeen arvoon pidemmällä aikavälillä, ja heillä oli tämän edellä mainitun tutkimuksen mukaan totuudenmukaisempi käsitys omista kyvyistään sijoittajina. Suursijoittajat kokivat niin, että myönteinen uutinen johtaa yhtiön arvon kohoamiseen ja he päättivät ostaa osakkeita.

Kun huonoa uutista uutisoitiin, niin tämän jälkeen, pien- ja suursijoittajat toimivat jälleen päinvastaisella tavalla. Piensijoittajat ostivat ja suursijoittajat myivät. Sijoittajan onkin hyvä tietää, että piensijoittajat ovat taipuvaisia yliarvioimaan omat kykynsä.

Muun muassa sijoittamisen kannalta, on olemassa erilaisia tunnuslukuja, jotka mahdollistavat tiettyjen asioiden vertailun. Vertailemalla tiettyjä tunnuslukuja, sijoittaja saavuttaa paremman tuoton sijoitukselleen, koska tämä onnistuu valinnoissaan.

Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (ROI) lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$100 \times \frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat}}$$

Kuvio 9: Sijoitetun pääoman tuottoprosentti (Osakkaan Opas 2002 s.27)

Sijoitetun pääoman tuottoprosenttia seurattaessa, esimerkiksi muut rahoituskulut vaikuttavat tähän kyseiseen tunnuslukuun.

Omavaraisuusaste kertoo yhtiön kyvystä vastata maksuistaan pitkällä tähtäimellä. Luku lasketaan seuraavan kaavan mukaan:

$$100 \times \frac{\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{varaukset}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$$

Kuvio 10: Omavaraisuusaste (Osakkaan Opas 2002 s.27)

Myös omavaraisuusastetta kannattaa seurata, koska siitä voi päätellä yhtiön arvoa pitkällä aikavälillä. Rahoitusriskiä mitataan omavaraisuusasteella.

Tunnusluvut mahdollistavat esimerkiksi vertailun toisiin yrityksiin. Tunnuslukujen ansiosta yhtiön kehitystä voi seurata eri aikoina.

Anders Ekholm tutki myös sitä, millaisiin tuottoihin pien- ja suursijoittajien toimintatavat johtivat kahdeksan viikon kuluttua uutisesta. Etenkin, jos kyseessä oli huono uutinen, tuottokehityksissä löytyi merkittäviä eroja. Huonon uutisen jälkeen piensijoittajat ostivat, ja kahdeksan viikon kuluttua he olivat menettäneet rahaa. Yhtiön kurssilasku oli jatkunut. Sitä vastoin suursijoittajien tilanne oli parempi Tässä tilanteessa nämä toimivat myyjinä. Suursijoittajat olivat välttäneet sen tappion, joka olisi heille syntynyt, jos he eivät olisi hankkiutuneet eroon osakkeesta nopeasti.

Huono uutinen voi tarkoittaa sitä, että pörssiyrityksen arvo on enemmän tai vähemmän pysyvästi alentunut. Hyvä sijoittaja ei siis välttämättä enää osta osaketta, jonka pörssiyrityksestä on uutisoitu huono uutinen. Osaketta ei siis välttämättä kannata ostaa pörssiyrityksestä, josta on julkaistu huono uutinen, vaikka osake näyttäisi kuinka halvalta. Sekä hyvät että huonot uutiset pyrkivät toistumaan. Tämä tarkoittaa sitä, että pörssiosakkeisiin sijoittavan tulee seurata tiettyjä uutisia melko tarkasti. Jos sijoittaja ei esimerkiksi seuraa tiettyjä uutisia riittävän tarkasti, saattaa tämä päätyä ostamaan heikonlaisia osakkeita. Pörssiyrityksien uutisvirta on yleensä jonkin aikaa samansuuntainen, saatetaan puhua jopa vuosista. Markkinoilta tulevia uutisia kannattaa uskoa tietyissä määrin. Sijoittajan on jostakin rakennettava tietopohjansa. Erityisesti pörssiyrityksen arvosta sijoittajan olisi kyettävä muodostamaan käsitys. Pelkästään pörssikurssia ei pidä liian paljon tuijottaa. Hyvän sijoittajan on parantuaikseen sijoittajana tiedettävä, että piensijoittaja antaa liikaa painoarvoa tämän hetken pörssikurssille, kun taas suursijoittaja miettii asioita vuosien päähän.

Hyvä sijoittaja tietää, että toimii uutisten perusteella. Jos esimerkiksi yhtiön osakekurssi nousee ilman yhtiön tuloksetekokykyyn vaikuttavaa uutista huomattavasti, piensijoittajat ostavat ja suursijoittajat alkavat myydä. Yhdysvalloissa Harvard Business Schoolissa tehdyn tutkimuksen mukaan yksityissijoittajat eivät tässä tilanteessa toimi uutisten perusteella, vaan osakekurssin muutoksen perusteella. Eroa näiden kolmen kesken on siis siinä, minkä perusteella kukin toimii.

Piensijoittajat tarttuvat helposti jatkuvaan uutisvirtaan. Syy tähän on varmasti yksinkertainen, eli onnistua sijoittajana. Kuitenkin, jos tutkii jatkuvaa uutisvirtaa, sijoittajan kannattaa tietää, että osa uutisvirrasta saattaa olla pelkkää markkinaviihdettä. Hyötytietoa antavia uutisia ovat osavuosikatsaukset, tilinpäätöstiedotteet, tulosvaroitukset, osinkoehdotukset, tiedot yrityskaupoista ja muun muassa uuden toimitusjohtajan nimitys. Hyvän sijoittajan pitää osata ”poimia” uutiset, jotka antavat hyötytietoa.

Amerikkalaisten Brad Barberin ja Terrance Odeanin tekemän tutkimuksen perusteella piensijoittajat myivät salkustaan parempia osakkeita ja ostivat tilalle huonompia. Tämä johti siihen, että piensijoittajien ostot ja myynnit heikensivät heidän salkkunsu sisältöä ja sen tuottoa.

4.2 Ajankohta

Kaupanteon ajoitukseen liittyen, hyvä sijoittaja miettii, onko nyt oikea aika ostaa vai myydä pörssiosakkeita. Hyvä sijoittaja tunnistaa, missä kiertokulun vaiheessa pörssin markkinat ovat. Kuten edellä on kerrottu pörssissä kurssikehitys näyttää jatkuvan jonkin aikaa samansuuntaisesti. Samalla tavalla pörssikurssit kehittyvät kuukausista jopa vuosiin samaan suuntaan, kunnes suunnanmuutoksen aiheuttaa jokin tekijä.

”Pörssikehitys voidaan jakaa kuuteen vaiheeseen, joiden tunnistaminen on sijoittajalle tärkeä haluttaessa saada sijoitetulle pääomalle kunnan tuotto” (Saario 1994 s. 37).

Sijoittajan pitää siis Saarion kannanoton vuoksi tuntea hyvin tietyt kuusi vaihetta pörssikehitykseen liittyen.

”Pörssin kiertokulun kuusi vaihetta ovat seuraavat: (Saario 1994 s.38)

1. Nousun alku

Sijoittajien usko palautuu siihen, että liikeyrityksillä on sittenkin elämisen mahdollisuuksia. Kielteiset uutiset eivät enää pudota pörssikursseja.

2. Nousun keskivaihe

Yritysten paranevat tulokset nostavat kurseja.

3. Nousun päätyminen

Kiihkeä keinottelujakso korkealla kurssitasolla.

4. Lasku alkaa

Osakkeiden arvonnousumahdollisuudet rapisevat korkeiden ostohintojen jälkeen. Voittojen tekeminen ostamalla ja myymällä osakkeita alkaa olla mahdotonta. Myönteiset uutiset eivät enää paranna kurseja.

5. Laskun keskivaihe

Osakkeita myydään markkinoille suuria määriä, kun yritysten tulokset ovat alkaneet heiketä.

6. Laskuvaiheen päätyminen

Vahvojen yritysten osakkeita myydään lähes mihin hintaan tahansa.

5 VEROTUS

”Verotuksella on keskeinen merkitys osakkeenomistajan varallisuuden kehityksessä.” (Saario 2005 s.263). Selvää on, että sijoittajan kannattaa kiinnittää huomiota myös verotukseen.

5.1 Osakkeiden myynti

Osakkeiden myyntivoitto verotetaan pääomatulona. Myyntitappion voi vähentää samana vuonna tai viitenä seuraavana myyntivoitoista.

Kuten normaalia on, myynnistä syntyy myyntivoitto tai –tappio. Myyntivoiton tai -tappion määrä voidaan laskea seuraavasti: myyntihinnasta vähennetään ostohinta (hankintahinta). Myyntivoitto verotetaan luonnollisesti pääomatulona. Vuonna 2012

pääomatulojen veroprosentti on 30 %, ja yli 50000 euron pääomatuloista veroprosentti on 32 %.

Myyntihinnasta voi vähentää esimerkiksi välityspalkkiot ja toimitusmaksut. Nämä ovat voiton hankkimiskuluja. ”Reaaliarvon muutokset eivät vaikuta voiton tai tappion laskemiseen, vaan myyntihintana ja hankintahintana käytetään tässä yhteydessä aina nimellisarvoa” (Suomen Valtion verottajan www-sivut).

5.2 Osakkeiden osto

5.2.1 Hankintahinnan määräytyminen

Osakkeen hankintahinta on yleensä sen ostohinta. Saman yhtiön osakkeita hankkinut sijoittaja voi huomata, että tässä yhteydessä käytetään FIFO-periaatetta. Vanhimmat jäljellä olevat osakkeet myydään siis ensin. Myyntihinnasta vähennetään osakkeiden ostohinnat FIFO-periaatteen mukaisesti, eli vanhin vähennetään ensin. Poikkeuksena on esimerkiksi niin sanottu splittaus. ”Osakkeen jakaminen useampaan osaan jakaa osakkeen hankintameno uusille osakeille. Splittauksessa saadut osakkeet katsotaan saaduiksi silloin, kun kantaosake on saatu. Hankintameno-olettama valitaan tämän ajankohdan mukaan” (Taloustaito-lehti 3/12 s.30).

5.2.2 Todellinen hankintahinta vai hankintameno-olettama?

Ostohinnan ja voiton hankkimiskulujen sijaan voidaan vähentää hankintameno-olettama. Hankintameno-olettama on aina vähintään 20 % myyntihinnasta. Jos on omistanut osakkeen yli 10 vuotta, myyntihinnasta voi vähentää 40 %. Hankintameno-olettaman lisäksi ei enää saa vähentää todellista ostohintaa ja kuluja, vaan hankintameno-olettama on vaihtoehto niiden vähentämiselle.

”Myös perityn tai lahjaksi saadun omaisuuden luovutuksesta voi syntyä luovutusvoitto tai – tappio” (Suomen Valtion verottajan www-sivut).

”Perintönä tai lahjana saadun omaisuuden hankintamenoksi katsotaan se omaisuuden verotusarvo, jota on käytetty toimitetussa perintö- ja lahjaverotuksessa. Osituksessa tai perinnönjaossa käytettyä omaisuuden arvoa ei voida vähentää omaisuuden hankintamenona. Maksettua perintö- tai lahjaveroa ei voida lukea omaisuuden hankintameno- tai muutenkaan vähentää luovutusvoiton verotuksessa” (Suomen Valtion verottajan www-sivut).

”Perintöverotusarvo vähennetään hankintamenona sekä silloin kun omaisuuden luovuttaa jakamaton kuolinpesä että silloin kun perillinen luovuttaa perinnönjaossa saamaansa omaisuutta” (Suomen Valtion verottajan www-sivut).

Edellä kuvattu hankintahinnan määrittely saattaa olla ajoittain hankalaa. Hankintahintaa on hankala laskea, mikä lisää tilitoimistokuluja. Hankintahinnan laskemisen hankaluutta lisäävät muun muassa fuusio, split, bonusosake, rahastoannit ja vero.

Edellä kuvatussa niin sanotussa splittauksessa on siis kyse tietynlaisesta osakkeen jakamisesta. ”Osakkeen jakaminen useampaan osaan jakaa osakkeen hankintameno- uusille osakkeille. Splittauksessa saadut osakkeet katsotaan saaduiksi silloin, kun kantaosake on saatu. Hankintameno-olettama valitaan tämän ajankohdan mukaan” (Taloustaito-lehti 3/12).

5.2.3 Varainsiirtovero

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden ostoista ja myynneistä ei makseta varainsiirtoveroa.

5.2.4 Osakkeet ja osingot

Osakkeista saatujen osinkotulojen verotus riippuu siitä, onko osinko saatu julkisesti noteeratusta osakeyhtiöstä vai muusta, listaamattomasta osakeyhtiöstä. Osakkeiden myynnin verotukseen asia ei vaikuta.

Listatusta yhtiöstä saadusta osingosta 70 % on veronalaista pääomatuloa ja 30 % verotonta tuloa.

5.3 Osingot

”Listatun yhtiön maksama osinko on luonnolliselle henkilölle ja kuolinpesälle kokonaisuudessaan pääomatulo-osinkoa siten, että 70 prosenttia osingosta on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia on verovapaata tuloa. (TVL 33a § 1 mom)” (Suomen valtion verottajan www-sivut 2012).

”Osinko katsotaan saaduksi listatusta yhtiöstä silloin, kun yhtiön osakkeet ovat olleet osingonjaosta päätettäessä julkisesti noteerattuja. (TVL 33a § 2 mom). Yhtiö on julkisesti noteerattu, jos jokin sen osakesarjoista on julkisesti noteerattu.” (Suomen valtion verottajan www-sivut 2012).

6 YHTEENVETO

Kuten tästä tutkimuksesta voi huomata, pörssiosakkeisiin sijoittaminen on jatkuvasti kiinnostava ja ajankohtainen aihe. Yksityishenkilöllä on useita vaihtoehtoja säästöjensä sijoittamiseen. Omat lähtökohdat vaikuttavat sijoitusvalintaan.

6.1 Pörssiosakkeet tuottavat melko hyvin

Pörssiosakkeet tuottavat melko hyvin. Ero on huomattava, kun vertaa esimerkiksi pankkitalletuksiin, mikäli pörssiosakkeisiin sijoittava onnistuu sijoituksissaan. Totta on myös se, että yhteiskunnallisesti, heikkotuottoisista kohteista varat siirtyvät lupaavien kasvunäkymien aloille. Suomessa sijoituspalvelujen hyvä saatavuus johtaa siihen, että pörssiosakkeisiin sijoitetaan, ja ne myös tuottavat tämän vuoksi.

6.2 Tietoa sijoituspalveluista

Kuten edellä tuli ilmi, Suomessa sijoituspalveluja on helppo saada. Suomessahan pankit ovat merkittävimpiä sijoituspalveluyrityksiä. Näin ollen pankit esimerkiksi hoitavat omaisuutta, arvopapereiden kaupintaa ja arvopaperin välitystä.

6.3 Tuotto-odotuksiin liittyvät tekijät

Osakesijoittaminen on keino päästä keräämään huomattava omaisuus. Pörssiosakkeisiin sijoittamiseen liittyy melko usein suuren tuoton odotuksia. Tuottoa saadakseen, sijoittajan pitää löytää nousevia osakkeita. Sijoittajan pitää osata minimoida myös niin sanottujen romahtavien osakkeiden omistaminen. Edellä kuvattu myyntitoimeksiannon asettaminen liittyy tuottoon oleellisesti. Myyntitoimeksianto asetetaan määrittelemällä osakkeelle tietty rajahinta.

Sijoittamisessa tulee huomioida se, että tappion mahdollisuus on olennainen osa sijoittamista. Tuleekin muistaa, että sijoittamisessa maltti on valttia. Suuretkaan sijoitussummat eivät takaa suurta voittoa.

Hyvä syy sijoittaa osakkeisiin on se, että pörssistä tietävät tahot ovat laskeneet, että osakesijoitukset tuottavat kymmenen prosenttia vuodessa. Kuitenkin tulee huomioida myös se, että samat pörssistä tietävät tahot ovat laskeneet osakemarkkinoiden keskimääräiseksi vuosituotoksi 3,3, prosenttia, 8 prosenttia, 12 prosenttia tai 15 prosenttia. Sijoittajan tulee huomioida myös inflaation vaikutus. Sijoittaessaan, pitää huomioida myös se, että tuottoa määriteltäessä vertaillaan eri sijoituskohteiden tuottoja. Osakkeiden kohdalla puhutaan indeksikehityksestä eli markkinoiden keskimääräisestä kehityksestä. Tämä tarkoittaa sitä, että seurataan pörssin yleiskehitystä. Yksi tuttu osakeindeksi on Helsingin pörssin Hex-yleisindeksi.

6.4 Inflaatioon liittyvät tekijät

Kun rahan arvo alenee, puhutaan inflaatiosta. Kun eri sijoitusmuotojen tuotto on korjattu, niin, että se vastaa rahan arvon alentumista, on saatu sijoituksen reaalituotto.

Osakkeisiin sijoittava saa todellisemman kuvan saadusta tuotosta, kun sijoituksen tuotto korjataan vastaamaan rahan arvon alentumista. Rahan arvon alentuminen kannattaa ottaa huomioon, kun määrittelee, mitä saadulla tuotolla voi ostaa.

6.5 Ajoitukseen liittyvät tekijät

Sijoittajan pitäisi pystyä ennustamaan, milloin jonkin osakkeen kurssi on pohjarvossa tai huippuarvossa. Hyvän sijoittajan pitää pystyä ajoittamaan sijoitus mahdollisimman hyvin. Menestystään sijoittajana voi parantaa paljonkin, jos miettii ajoitukseen liittyviä kysymyksiä. Esimerkiksi historiatietoja pitää tutkia.

6.6 Riskiin liittyvät tekijät

Sijoittajan on hyvä tietää osakkeiden riskisyydestä. On olemassa tietynlaisia kertoimia, joilla voi kuvata sitä herkkyyttä, jolla yksittäisen osakkeen tuotto heilahtelee suhteessa kaikkien riskillisten sijoituskohteiden keskimääräiseen tuottoon. On olemassa muun muassa riskittömiä osakkeita ja laskevien markkinoiden osakkeita.

Parantaakseen sijoitustaan, sijoittaja voi muodostaa sijoitussalkun. Sijoitussalkku muodostetaan useista eri sijoituskohteista. Kasvattamalla sijoituskohteiden määrää sijoitussalkussa, sijoittaja voi pienentää kokonaisriskiä. Jos sijoittaja haluaa lähestyä markkinoilta keskimäärin saatavissa olevaa tuottoa, sijoittaa tämä useampaan kohteeseen.

On olemassa myös tiettyjä tekijöitä, joiden avulla voidaan kuvata osakkeen riskisyyden ja tilinpäätöslukujen välistä suhdetta. Näitä tekijöitä ovat muun muassa osakkeen historiallinen käytös, voittojen heilahtelu ja rahoitusriski eri tavoin mitattuna.

6.7 Hintaan liittyvät tekijät

Uutiset ja kurssikehitys liittyvät hintaan oleellisesti. Sijoittajat suhtautuvat eri tavoin pörssiyhtiöiden yllättäviin muutoksiin osakemarkkinoilla. Erityisesti merkittäviin, ennalta arvaamattomien uutisien vaikutuksiin on hyvä keskittyä. Tällaisia uutisia ovat muun muassa tulosvaroitukset ja odottamattoman hyvät ja huonot tulosuutiset. Sijoittajan on hyvä tietää, että huono uutinen voi tarkoittaa sitä, että pörssiyhtiön arvo on enemmän tai vähemmän pysyvästi alentunut. Sijoittajan pitääkin toimia uutisten perusteella.

Hyötytietoa antavia uutisia ovat osavuosikatsaukset, tilinpäätöstiedotteet, tulosvaroitukset, osinkoehdotukset, tiedot yrityskaupoista ja muun muassa uuden toimitusjohtajan nimittäminen.

6.8 Ajankohtaan liittyvät tekijät

Hyvä sijoittaja tunnistaa, missä kiertokulun vaiheessa pörssin markkinat ovat. Pörssikehitys voidaan jakaa kuuteen vaiheeseen. Nämä kuusi vaihetta ovat:

1. Nousun alku
2. Nousun keskivaihe
3. Nousun päättyminen
4. Lasku alkaa
5. Laskun keskivaihe
6. Laskuvaiheen päättyminen

Sijoittajan kannattaa osata nämä pörssin kiertokulun kuusi vaihetta. Kannattaa myös ennakkoon miettiä, onko kyseessä lyhyt- vai pitkäaikainen sijoitus.

6.9 Verotukseen liittyvät tekijät

Verotuksella on keskeinen merkitys, kun ajatellaan pörssiosakkeisiin sijoittamista. Sijoittajan kannattaa kiinnittää huomioita myös verotukseen.

Myyntitappion voi vähentää samana vuonna tai viitenä seuraavana myyntivoitoista. Myyntivoiton tai -tappion määrä lasketaan seuraavasti: myyntihinnasta vähennetään ostohinta (hankintahinta). Vuonna 2012 pääomatulojen veroprosentti on 30 %, ja yli 50000 euron pääomatuloista veroprosentti on 32 %.

Myyntihinnasta voi vähentää voiton hankkimiskulut. Myyntihintana ja hankintahintana käytetään tässä yhteydessä aina nimellisarvoa.

Osakkeen hankintahinta on yleensä ostohinta. Saman yhtiön osakkeita hankkinut sijoittaja voi huomata, että tässä yhteydessä vanhimmat jäljellä olevat osakkeet myydään aina ensin. Myyntihinnasta vähennetään osakkeiden ostohinnat siten, että vanhin vähennetään ensin. Kyseessä on niin sanottu FIFO-periaate.

Ostohinnan ja voiton hankkimiskulujen sijaan voidaan vähentää hankintameno-olettama. Hankintameno-olettama on aina vähintään 20 % myyntihinnasta. Kuitenkin, jos on omistanut osuuden yli 10 vuotta, myyntihinnasta voi vähentää 40 %.

Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden ostoista ja myynneistä ei makseta varainsiirtoveroa.

Listatusta yhtiöstä saadusta osingosta 70 % on veronalaista pääomatuloa ja 30 % verotonta tuloa.

LÄHTEET

Hämäläinen.K.2003. Osakesijoittajan opas. Voitot/Riskit/Kriteerit/Verotus. Helsinki: Tammi

Leppiniemi.J.2005. Rahoitus. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö

Lindström.K.2005. Menesty osakesijoittajana. Helsinki: Talentum

Martikainen.T.1998. Rahoituksen perusteet. Porvoo: WS Bookwell Oy

Nasdaq OMX. Opi osakkeet 2011

OMX. Opi osakkeet.2007.

Puttonen.V.2001. Sijoituskirja. Juva: WS Bookwell Oy

Pörssisäätiö. Osakkaan opas.2002.

Saario.S.1994. 100 ikivihreää pörssivihjettä. Helsinki: Varesvuo Partners Oy

Saario.S.2000. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Juva: WS Bookwell Oy

Saario.S.2005. Miten sijoitan pörssiosakkeisiin. Osa II. Juva: WS Bookwell Oy

Suojanen.K.2003. Tradenomin käsikirja. Helsinki: KS-Kustannus Oy

Taloustaito-lehti. 13. maaliskuuta 2012 Verotieto Oy.

Finlex. Suomen Valtion lainsäädäntötietokanta. Viitattu 22.9.2012.

Nettilaki.com. Viitattu 19.9.2012. <http://www.nettilaki.com/a/mik%C3%A4-on-arvopaperip%C3%B6rssi>

Suomen valtion verottajan www-sivut. Viitattu 23.8.2012. [http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Osakkeet_ja_osingot/Osakkeiden_myynti\(11940\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Osakkeet_ja_osingot/Osakkeiden_myynti(11940))

Suomen valtion verottajan www-sivut. Viitattu 24.8.2012. http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Osakkeet_ja_osingot

Suomen valtion verottajan www-sivut. Viitattu 22.9.2012. <http://portal.vero.fi/public/default.aspx?uielementsiz=2&nodeid=8358>

Tilastokeskuksen www-sivut

Wikipedia Internet sanakirja. Viitattu 18.10.2012 <http://fi.wikipedia.org/wiki/Volatiliteetti>